

FIȘA DISCIPLINEI

Introducere în istoria antică a României

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Departamentul de Istorie antică și Arheologie
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Arheologie
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Introducere în istoria veche a României / <i>Introduction to the Ancient History of Romania</i>				Codul disciplinei	HLR1102
2.2. Titularul activităților de curs		Prof.univ.dr. Gelu Florea Prof.univ.dr. Sorin Nemeti					
2.3. Titularul activităților de seminar		Lect. univ. dr. Ștefan Vasilache, Drd. Alexandra Preda,					
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	I	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	DF

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	6	din care: 3.2. curs	3	3.3. seminar/ laborator/ proiect	3
3.4. Total ore din planul de învățământ	84	din care: 3.5. curs	42	3.6 seminar/laborator	42
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					44
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutoriat (consiliere profesională)					14
Examinări					3
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				91	
3.8. Total ore pe semestru				175	
3.9. Numărul de credite				7	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Înscrierea disciplinei în contractul de studii
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală de curs cu capacitate peste 100 persoane, mijloc proiecție video
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	

6.1. Competențele specifice acumulate¹

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

Competențe profesionale/esențiale	C1. Regăsirea informației despre trecutul istoric. Evaluarea fundamentală a valorii relative a diverselor lucrări de referință (bibliografii, enciclopedii, dicționare de specialitate etc.) și baze de date din domeniul studiilor istorice. -Identificarea lacunelor existente în cunoașterea istorică, verificarea stadiului cunoașterii folosind principalele lucrări de referințe existente. Propunerea, la un nivel general, a unor căi de îmbogățire a cunoașterii în legătură cu probleme istorice cu un grad redus sau mediu de complexitate. -Identificarea rapidă și utilizarea corectă a informațiilor din izvoarele istorice (accesibile în limba română sau într-o limbă de circulație internațională) și a informațiilor istorice cu un grad redus și mediu de detaliere. -Interpretarea la un nivel elementar a informațiilor regăsite în lucrările de referințe și în bazele de date pe teme istorice, explicitând principalele concepte, fenomene și procese istorice la care se referă acestea. -Utilizarea adecvată a cunoștințelor de bază privind evoluția generală a istoriografiei, periodizarea istoriei, principalele lucrări de referințe și baze de date referitoare la diferitele epoci, probleme, procese și fenomene istorice, precum și cu privire la organizarea și funcționarea principalelor instituții de informare și documentare publică. C 2. Stabilirea faptelor istorice pe baza informațiilor din izvoare și din afara izvoarelor. -Analiza critică a izvoarele istorice, coroborarea conștientă a cunoștințele provenite din afara izvoarelor cu cele provenite din izvoare pentru (re)stabilirea unor fapte și procese istorice, contextualizarea judecăților de valoare existente cu privire la aceste fapte și procese istorice și corelarea, la un nivel elementar, a informațiilor disponibile despre trecutul istoric cu problemele prezente în analizele istoriografice referitoare la epoca respectivă. -Aplicarea metodelor criticii interne și externe în studiul izvoarelor istorice editate (texte, mărturii orale, vestigii materiale etc.) în vederea (re)stabilirii cât mai precise a faptelor istorice. -Definirea și prezentarea corectă a principalelor concepte folosite în studiile istorice, în descrierea și analizarea etapelor și proceselor din istoria omenirii, stadiul actual al istoriografiei și metodele centrale ale cercetării istorice. -Identificarea limitelor existente în analiza informațiilor despre trecutul istoric, a cauzelor acestor limite, și să propună ipoteze alternative de interpretare a faptelor istorice. -Interpretarea, compararea și relaționarea datelor și faptelor caracteristice principalelor procese și fenomenele istorice, precum și a abordărilor istoriografice legate de acestea. Încadrarea principalelor texte istorice și istoriografice în contextele elaborării lor (genuri și tipuri de texte; grupări și școli istoriografice). C 3. Prezentarea orală și scrisă, în limba programului de studiu și într-o limbă de circulație internațională, a cunoștințelor de specialitate. -Adaptarea prezentărilor orale sau scrise la solicitări cu grad redus de complexitate ale publicului și la modificarea contextului comunicării. -Evaluarea eficacității actului de comunicare a cunoștințelor de specialitate în raport cu stadiul cunoașterii științifice și în raport cu capacitatea de asimilare a receptorilor. -Identificarea și utilizarea a principalelor modalități de comunicare orală, precum și a particularităților prezentării științifice a cunoștințelor de specialitate. -Interpretarea particularităților diverselor contexte în care trebuie prezentate informațiile istorice cu ajutorul conceptelor de bază ale domeniului. -Prezentarea orală și scrisă, cu un grad ridicat de claritate, în conformitate cu standardele academice, a problemelor și contextelor de specialitate cu un nivel redus și mediu de complexitate.
Competențe transversale	Căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare; conștientizarea motivațiilor extrinseci și intrinseci ale învățării continue.

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul cunoaște: cronologia, specificul fiecărei epoci istorice studiate, principalele tipuri de izvoare istorice
------------	--

Aptitudini	Studentul este capabil să reconstituie corect faptul istoric, să se raporteze critic la izvoare și la itoriografia contemporană
Responsabilități și autonomie	Studentul are capacitatea de a lucra independent pentru a realiza sarcinile asignate (pregătirea seminriilor, referate, examen)

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Dobândirea unor cunoștințe generale și a competențelor de a regasi informația istorică, de a stabili faptul istoric în funcție de sursele existente Înțelegerea mecanismului cunoașterii istorice pentru secvența temporală avută în vedere. Obținerea unei viziuni critice asupra istoriografiei domeniului.
7.2 Obiectivele specifice	Studiul preistorie și protoistoriei României, în context european. Însușirea metodologiei de reconstituire a faptelor istorice pornind de la specificul izvoarelor avute la dispoziție (arheologice, numismatice, epigrafice, istoriografia antică) Competențe generale asupra primului mileniu p. Chr., asupra civilizațiilor clasice pe teritoriul românesc, asupra aculturației și etnogenezei, ca și asupra relațiilor complexe între romanici și alogeni

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Curs introductiv. Izvoarele preistoriei și protoistoriei. Critica izvoarelor istorice.	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	
2. Paleoliticul și mezoliticul pe teritoriul României	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	
3. Neoliticul și eneoliticul.	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	
4. Epoca bronzului și epoca fierului.	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	
5. Geți și daci. Coloniile grecești.	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	
6.Civilizația dacică în cea de-a doua epocă a fierului.	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	
7.Istoria politică a dacilor și confruntările cu Roma.	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	
8. Izvoare privind istoria Daciei romane. Izvoare literare, epigrafice, cartografice, figurative și numismatice.	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	
9. Provincia Dacia. Organizare administrativă. Istorie politică.	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	
10. Populație și societate în Dacia romană. Colonizarea Daciei. Romanizarea.	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	
11. Viața economică în Dacia romană.	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	
12. Dacia postromană (secolele IV-VII p. Chr.)	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	
13. Dobrogea în epoca romană.	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	
14. Etnogeneza românilor.	Prelegere, prezentare Pp, dezbateri	

Bibliografie (selectiva)

Izvoare privind istoria României, I, 1964

Istoria Românilor, I, 2001 (coord. M. Petrescu Dâmbovița et alii)

M. Bărbulescu, *Dacia Felix*, în M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*, București, Ed. Enciclopedică, 1998 (sau Ed. Corint, 2002; sau ed. II, Ed. Corint, 2003)

M. Bărbulescu (coord.), *Atlas-dicționar al Daciei romane*, Cluj-Napoca, Ed. Tribuna, 2005

I.H. Crișan, *Burebista și epoca sa*, 1977

H. Daicoviciu, *Dacia de la Burebista la cucerirea romană*, 1972

Vi. Dumitrescu, Al. Vulpe, *Dacia înainte de Dromihete*, 1988

I. Glodariu, în vol. *Istoria României. Transilvania*, I, 1997

C. C. Petolescu, *Dacia și Imperiul Roman*, București, 2000

C. C. Petolescu, *Dacia. Un mileniu de istorie*, București, Ed. Academiei Române, 2010

M. Bărbulescu, De la începuturile civilizației la sinteza românească, *Istoria României*, București, 2002, p. 11–118.

I. P. Haynes, W. S. Hanson, An introduction to Roman Dacia, în *Roman Dacia. The Making of a Provincial Society* (JRA Suppl. 56), Portsmouth, 2004, p. 11–31.

N. Gudea, Th. Lobüscher, *Dacia. Eine römische Provinz zwischen Karpaten und Schwarzem Meer*, Bonn, 2006.

Ioana Oltean, *Dacia. Landscape, colonization, romanization*, London – New York, 2007.

R. Ardevan, L. Zerbini, *La Dacia romana*, Rubbettino, 2007.

D. Protase, Al. Suceveanu (red.), *Istoria Românilor. II. Daco-romani, romanici, alogeni*, București, Ed. Enciclopedică, 2001 (ed. II – București, 2010)

Al. Suceveanu, Al. Barnea, *La Dobroudja romaine*, București, Ed. Științifică, 1991

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Viața spirituală în paleolitic	Conversatie, problematizare, dezbatere pe bibliografia recomandată	
2. Neolitizarea teritoriului României. Aspecte ale epocii neolitice și eneolitice	Conversatie, problematizare, dezbatere pe bibliografia recomandată	
3. Societate și metalurgie în epoca bronzului.	Conversatie, problematizare, dezbatere pe bibliografia recomandată	
4. Începuturile epocii fierului în România. Așezări fortificate. Sciții în Transilvania	Conversatie, problematizare, dezbatere pe bibliografia recomandată	
5. Epoca La Tene. Celții în Transilvania. Arta traco-getică.	Conversatie, problematizare, dezbatere pe bibliografia recomandată	
6. Ocupații și meșteșuguri la daci. Arhitectură civilă și militară la daci	Conversatie, problematizare, dezbatere pe bibliografia recomandată	
7. Religia daco-geților.	Conversatie, problematizare, dezbatere pe bibliografia recomandată	
8. Urbanizarea și administrarea teritoriului provincial. Instituții municipale și peisaj urban. Arhitectura monumentală.	Conversatie, problematizare, dezbatere pe bibliografia recomandată	
9. Soldatul roman în Dacia. Legionari și auxiliari. Garnizoana. Viața de zi cu zi.	Conversatie, problematizare, dezbatere pe bibliografia recomandată	
10. Provincialul din Dacia și zeii lui. Culte și credințe în Dacia.	Conversatie, problematizare, dezbatere pe bibliografia recomandată	
11. Arta provincială. Monumente și peisaj artistic într-o provincie de frontieră.	Conversatie, problematizare, dezbatere pe bibliografia recomandată	
12. Impactul cuceririi romane în Dacia. Colonizare, romanizare, creolizare.	Conversatie, problematizare, dezbatere pe bibliografia recomandată	
13. Meșteșug și industrie în Dacia. Ceramică, echipament, arme, unelte. Viața la țară în Dacia. Villa și satul.	Conversatie, problematizare, dezbatere pe bibliografia recomandată	

14. Dacia în contextul crizei de la mijlocul secolului III e.n. Părăsirea Daciei în lumina izvoarelor literare.	Conversatie, problematizare, dezbateri pe bibliografia recomandată	
Bibliografie D.Alicu, <i>Ulpia Traiana Sarmizegetusa. Amfiteatrul</i>, I, Cluj-Napoca, 1997. T. Bader, <i>Epoca bronzului în Nord-Vestul Transilvaniei</i>, M. Bărbulescu, <i>Potaissa. Studiu monografic</i>, Turda, 1994. Idem, <i>Interferențe spirituale în Dacia romană</i>, Cluj-Napoca, 2003. D. Benea, <i>Din istoria militară a Moesiei Superior și a Daciei. Legiunea a VII-a Claudia și legiunea a III-a Flavia</i>, Cluj-Napoca, 1983. M. Cărciumaru, <i>Mărturii ale artei rupestre în România</i>, București, 1987, Idem, <i>Evoluția omului în cuaternar. Tehnologie și tipologie preistorică</i>, Târgoviște, 2000 E. Comșa, <i>Neoliticul pe teritoriul României</i>, I.H.Crișan, <i>Burebista și epoca sa</i>, ed a II-a, 1977; Idem, <i>Civilizația geto-dacilor</i>, I-II, 1993 H. Daicoviciu, <i>Dacia de la Burebista la cucerirea romană</i>, 1972 Al.Diaconescu, <i>Statuaria majoră în Dacia romană</i>, I-II, Cluj-Napoca, 2005. Idem, <i>Forurile Sarmizegetusei</i>, Cluj-Napoca, 2010. Vi. Dumitrescu, <i>Arta neoliticului în România</i>, București, 1968 Vi. Dumitrescu, Al. Vulpe, <i>Dacia înainte de Dromihete</i>, 1988, M. Eliade, <i>Istoria credințelor și ideilor religioase</i>, Buc., Idem, <i>Sacru și profan</i>, București, 1992. G. Florea, <i>Ceramica pictată. Artă, meșteșug și societate în Dacia preromană (sec I.a.Chr. - I.p.Chr.)</i>, I. Glodariu, <i>Arhitectura dacilor. Civilă și militară</i>, Cluj Napoca, 1983, Idem, <i>Relațiile comerciale ale Daciei cu lumea elenistică și romană</i>, Cluj-Napoca, 1974; I. Glodariu, E. Iaroslavschi, <i>Civilizația fierului la daci</i>, Cluj-Napoca, 1979; I. Glodariu, E. Iaroslavschi, A. Rusu – Pescaru, Fl. Stănescu, <i>Sarmizegetusa Regia. Capitala Daciei preromane</i>, Deva, 1996, Fl. Gogâltan, <i>Bronzul timpuriu și mijlocii în Banatul românesc și pe cursul inferior al Mureșului</i>, Timișoara, 1999. N. Gostar, V. Lica, <i>Societatea geto-dacică de la Burebista la Decebal</i>, 1984 N. Gudea, <i>Castrul roman de pe vârful dealului Pommet Moigrad. Porolissum 1</i>, Zalău, 1997. P. Hugel, <i>Ultimele decenii ale stăpânirii romane în Dacia (Traianus Decius-Aurelian)</i>, Cluj-Napoca, 2003. E. Iaroslavschi, <i>Tehnica la daci</i>, Cluj-Napoca, 1997, K. Jettmar, <i>Arta stepelor</i>, Buc., 1983; Gh. Lazarovici și colaboratorii, "Complexul neolitic de la Parța", în <i>Banatica</i>, 8, p.31-46; A.Leroi-Gourhan, <i>Les Religions de la Préhistoire</i>, ed.III, Paris, 1990; V. Leahu, "Cu privire la conceptul «Perioadă de trecere la epoca fierului» pe teritoriul României", în <i>SCIV</i>, 24/3, 1973, p.477-484; V. Moga, <i>Din istoria militară a Daciei romane. Legiunea XIII Gemina</i>, Cluj-Napoca, 1985. S. Nemeti, <i>Sincretismul religios în Dacia romană</i>, Cluj-Napoca, 2005. C. H. Opreanu, <i>Dacia romană și barbaricum</i>, Timișoara, 1998. Al. Păunescu, "Evoluția istorică pe teritoriul României din paleolitic până la începuturile neoliticului", în <i>SCIVA</i>, 31, 4, 1980, p.519-544; C. C. Petolescu, <i>Dacia romană. Un mileniu de istorie</i>, București, 2010. M. Petrescu-Dâmbovița, <i>Scurtă istorie a Daciei preromane</i>;; D. Protase, <i>Autohtonii în Dacia</i>, I, București, 1980. Idem, <i>Un cimitir dacic de epocă romană de la Sopor de Câmpie</i>, Buc., 1976. Idem, <i>Obreja. Așezarea și cimitirul daco-roman. Secolele II-IV. Dovezi ale continuității în Dacia</i>, Cluj-Napoca, 2002. N. Sandars, <i>Prehistoric Art in Europe</i>, Ed.II, 1985 D. Rus, Gh. Lazarovici, "On the Developed Neolithic Architecture in Banat", în <i>Banatica</i>, 11, p.87-116; I.I.Russu, <i>Dacia și Pannonia Inferior în lumina diplomei militare din anul 123</i>, Buc., 1973. Idem, <i>Daco-geții în Imperiul roman</i>, București, 1980. A.Rustoiu, <i>Metalurgia bronzului la daci</i>, București, 1996; C. M. Tătulea, <i>Romula-Malva</i>, București, 1994. V.Vasiliev, <i>Sciții agatârși pe teritoriul României</i>, București., 1980; V.Vasiliev, Al. Aldea, H. Ciugudean, <i>Civilizația dacică timpurie în aria intracarpatică</i>, 1991; V.Wollmann, <i>Mineritul metalifer, extragerea sării și carierele de piatră în Dacia romană</i>, Cluj-Napoca, 1996. N. Zugravu, <i>Geneza creștinismului popular al românilor</i>, Buc., 1997.		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei este informativ general, are ca obiectiv introducerea în problematica istoriei antice pe teritoriul României. Disciplina se constituie într-o bază pentru acumulări ulterioare în cadrul unor cursuri specializate. Cultura generală și cultura generală de specialitate dobândite în cadrul acestei discipline este indispensabilă oricărei profesii din domeniul științelor umane și sociale. Competențele obținute permit absolvenților să activeze eficient în învățământul de specialitate, la orice nivel, sau să se illustreze în cercetarea domeniului. Dar abilitățile câștigate pot fi valoroase și în general, pentru o viziune corectă asupra devenirii națiunii noastre și a patrimoniului ei în cadru european, fiind așadar de mare utilitate și în alte eventuale cariere (administrație, politică, mass-media, instituții culturale – muzee, galerii de artă, edituri, fundații etc.), atât în țară cât și în Europa.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Expunerea corectă și completă a informației, relaționarea faptelor istorice în timp limitat	examen	60%
10.5 Seminar/laborator	Participare activă la seminarii	Evaluarea prezentărilor	40%
	Orientarea în probleme și în bibliografia de specialitate.		
10.6 Standard minim de performanță			
Expunerea corectă și completă a informației, relaționarea faptelor istorice, spirit critic în raport cu sursele istorice. Prezentarea clară a informației.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

								
--	--	--	---	--	--	--	--	--

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".